

50

LETNICO
obhaja letos
"Amerikanski
Slovenec"

AMERIKANSKI SLOVENEČ

NAJSTAREJŠI
IN NAJBOLJ
PRILJUBLJEN
SLOVENSKI
LIST V
ZDRUŽENIH
DRŽAVAH
AMERIŠKIH.

PRVI SLOVENSKE LIST V AMERIKI

Geslo: Za vero in narod — za pravico in resnico — od boja do zmage!

GLASILO SLOV. KATOL. DELAVSTVA V AMERIKI IN URADNO GLASILO DRUŽBE SV. DRUŽINE V JOLIETU; P. S. DRUŽBE SV. MOHORJA V CHICAGI; ZAPADNE SLOV. ZV EZE V DENVER, COLO., IN SLOVENSKE ŽENSKO ZVEZE V ZEDINJENIH DRŽAVAH.

(Official Organ of four Slovenian Organizations)

ŠTEV. (NO.) 88.

CHICAGO, ILL., TOREK, 6. MAJA — TUESDAY, MAY 6, 1941

LETNIK (VOL.) L.

Hitler dal poročilo o zmagi - Manifestacija Jugoslovanov

Dolži Anglijo krivde za vojno na Balkanu

Angl. min. predsednik Churchill nosi glavno odgovornost za vojno na Balkanu, povdaril Hitler. — Nemčija, je dejal, želela mirno sodelovanje.

Berlin, Nemčija. — Pred državnim zborom, ki je bil sklican v vsej naglici k zasedanju za nedeljo zvečer, je izdal Hitler poročilo o poteku in izidu ravno končane vojne za Balkanu. Med govorom je ponovno in ponovno udrinjal po Angliji, zlasti pa po njenem min. predsedniku Churchill, češ, da je on v prvi vrsti kriv, da je vojna vihra zajela ta del Evrope.

Ze več let ste mi imeli Anglija in Francija v načrtu, je dejal Hitler, da ustvarite bojišče na Balkanu v slučaju, da se vname vojna z Nemčijo. Ravno Churchill in bivši francoski min. predsednik Reynaud sta bila v tem oziru glavna zarotnika, je dodal. "Churchillovo nizkoptno duševno stanje," je povdaril, "je rodilo odločitve, da se izpremeni Balkan v vojni teater. Skoraj pet let se je ta mož kakor blaznež podil po Evropi ter iskal, kaj bi lahko zažgal. Na žalost je ponovno in ponovno našel najemnike, ki so odpri vrata svojih dežel temu mednarodnemu požigu."

"Teško se je kdaj pokazal večji cinizem," je omenil Hitler na nekem drugem mestu, "da se žrtvujejo mali narodi kakor ravno v slučaju Srbov. Kajti, da kdo našunta narode v vojno kot pomočnike, nato pa izjavi, da že iz vsega začetka ni verjel v zmago, ampak, da je bil njega edini namen, da prisili drugega, ki se ni žele bojevati, v vojni teater... to je najbrž najbolj sramotna stvar, ki se je kdaj pripetila v svetovni zgodovini."

Nasprotno pa je imela Nemčija edini namen, da sodeluje mirno z balkanskimi državami, in ni nikdar skušala zasedati njih ozemlja, je dejal Führer. Z Jugoslavijo se je trudila, da ostane v prijateljskih odnosih. Ta država, je povdaril, je bila končno povabljen pod ugodnimi pogoji, da pristopi k trovezvi. Pri tem ji je Nemčija garantirala nedotakljivost njenega ozemlja ter ji obljubila, da ne bo skozi njo pošiljala svojih čet.

"Nas vse so presunila poročila o prevratu v Belgradu, ki je postavil na glavo odnose z Nemčijo," je dejal Hitler ter dostavil: "Bog ve, da sem želel mir, toda pod okoliščinami sem bil prisiljen, da uporabim sredstva, katera, hvala Bogu, lastujemo, da varujemo interese rajha v tem okrožju."

Značilno je, ko je Hitler omenil, da je Jugoslavija postala žrtev britanskih intrig "v nasprotju z Turčijo." Iz tega bi se dalo sklepati, da je Nemčija pridobila Turčijo na svojo stran.

IRAK PROTI ANGLIJI

Nevarnost zaradi izgube oljnih ležišč.

London, Anglija. — Nemalo težko in skrbi povzročajo angleški vladi nov razvoj dogodkov v prednji Aziji. K vseh porazom, ki so jih britanske čete doživlele v vzhodnem Sredozemlju, jim grozi še večji udarec. Država Irak, ki leži zapadno od Perzije, se je namreč očitno dvignila proti Angliji in začela vojno proti njej. Pri tej revolti tiči za Anglijo glavna nevarnost v tem, ker utegnejo njene sile v Sredozemlju priti ob glavni vir neobhodno potrebnega olja, kajti ravno iz Iraka dobivajo njega glavno zalogo in so od tamkajšnjih oljnih ležišč napeljane velike cevi, po katerih prihaja ta tekočina k morskemu obrežju v Palestini.

ARETACIJA ZARADI PODKUPOVANJA

Chicago, Ill. — Dva člana tukajšnje naborne komisije, neki advokat in neki zdravnik, sta bila zadnji petek aretirana, ko se je ugotovilo, da sprejemata podkupnino od nabornikov, da njih vpoklic odložita. Prijeta sta bila, ko je bil eden od nju zasačen pri dejanju, da je namreč od nekega nabornika sprejel \$35; ta nabornik pa je bil v to svrhu najet od urada federalnega pravnikarja.

TUDI GRŠKI OTOKI V NEMŠKIH ROKAH

Berlin, Nemčija. — Nažljiva vojna kampanja v Grčiji je definitivno končana. Ne samo celina, marveč tudi vsi važnejši grški otoki so v nemških rokah. Izjema je edino otok Kreta, kjer se zdaj nahaja grška vlada, toda tudi ta se ne bo mogel dolgo držati, ker je preveč izpostavljen napadom nemških aeroplanov.

AMERIŠKO OROŽJE V EGIPTU

Vichy, Francija. — Iz diplomatskih krogov, ki se smatrajo zanesljivim, se je koncem tedna slišalo, da je prispelo v Egipt 26 ameriških trgovskih ladij, naloženih z vojnim blagom za britansko armado.

PREMEMBA GLEDE VOJAŠTVA

Washington, D. C. — Kakor se sliši, se bo v kratkem izpremenil način klicanja moških v armado, namreč v toliko, da bodo klicani le samski moški, ki so stari manj kot 26 let, do čim se bo vpoklic nad tem letom starih odložil za nedoločten čas.

PRESEDNIK ZA PRIMEREN DAVČNI NAČRT

Charlottesville, Va. — Predsednik Roosevelt je iz tukajšnjega mesta, kjer je bil na oddihu pri nekem prijatelju, poslal zadnji petek poslanski zbornici posebno pismo z naročilom, naj se pri novem davčnem načrtu, ki ga ima zbornica v razmotrivanju, pazi na to, da bo davčno breme pravično razdeljeno na prebivalstvo na podlagi njega plačilne zmožnosti. Dasi je za to, da vsaka oseba svoje prispeva, vendar se mora gledati, je povdaril, na to, da davčni načrt ne bo napravil bogatih še bogatejše, revnih pa še revnejše.

KONČNI REZULTATI VELIKE KEGLJAŠKE TEKME

Velike kegljaške tekme KSKJ, ki se je vršila v dneh od 24. do 27. aprila v Chicagi, so se dobili zdaj končni rezultati. Iz njih se razvidi, da je tekmovalo skupno celih 160 skupin po pet oseb ter 176 parov in 337 posameznikov in tekmovalci, katerih je bilo torej okrog 800, so prišli ne samo iz okoliških krajev, marveč celo iz Colorada, Ohio, Minnesote in od drugod. Gledalcev, ki so obiskali kegljišče, pa se računa nad pet tisoč. Glavno zmago v skupinah pet oseb je odnesel Waukegan, in sicer med moškimi in ženskimi skupinami, dočim je v moških skupinah dveh oseb šla zmaga v So. Chicago, v ženskih skupinah pa v Sheboygan; tekmo med moškimi posamezniki je dobila Chicago, med ženskimi pa Milwaukee. "All events" je odnesla So. Chicago za moške in Milwaukee za ženske. Med mladotimi skupinami so zmagali dečki iz Joliet in deklice iz Chicage.

KARL IN MAGDA SE VOZI TA PROTI AMERIKI

Lisbon, Portugalska. — Bivši rumunski kralj Karl in njegova ljubimka Magda Lupescu bosta končno našla zatočišče na ameriški polobli. Zadnji petek sta se namreč vkrcala tukaj na ladjo za prevoz na Kubo. Kakor se je Karl izjavil, je prejel dovoljenje za vselete od več latinsko-ameriških dežel, a si je izbral ravno Kubo zaradi njenega ugodnega podnebja. Par je dobro preskrbljen s prtljago, kajti večjih kosov imata toliko, da bi komaj šli v dva železniška tovorna vagona, manjših kovčegov in podobnega pa je povrh tega še celi kup. — Tako se bo končal Karlov beg, ki se je pričel 6. septembra, ko ga je revolucija v Rumuniji izgnala iz dežele. Iz domovine je šel najprej v Švico, od tam v Spanijo in nato na Portugalsko.

JAPONCI PRIPOROČAJO PAKT Z AMERIKO

Tokio, Japonska. — Neki list, glasiló industrijalcev, je zadnji petek ponovil svoje prejšnje priporočilo, naj sklene Japonska pakt z Zed. državami, češ, da ni nobenega

Do 2000 Jugoslovanov na velikem protestnem shodu

Na shodu so sodelovali z Jugoslavlani tudi Čehi in Poljaki. — Poslanik Dr. Fotič pojasnjeval, kako brutalno je bila napadena domovina po nazijskih silah. — Vsi govorniki izražali upanje, da slovanske dežele zopet vstanejo svobodne in proste.

PO KAT. SVETU

Vatikan. — V posebnem pismu, ki se je razposlalo na vse cerkvene dostojanstvenike in duhovnike, je papež Pij nujno priporočal svetu, zlasti otrokom, naj tekom meseca maja pomnože svoje molitve za dosego svetovnega miru.

Rim, Italija. — V tukajšnjem mestu se je tekom zadnjega desetletja ustanovilo 39 novih župnij, da jih je zdaj skupaj 103. V graditvi je točasno 11 novih cerkva, v načrtu pa nadaljnjih 16.

London, Anglija. — Po poročilu iz Vatikana se negotavlja, da so naziji v Nemčiji postavili novo oviro za vstop v kat. verski red. Njih odredba se namreč glasi, da ni zaželjeno, da bi delazmožne osebe stopale v samostane ter bile s tem odtegnjene delu.

London, Anglija. — Na željo kardinala Hinsleya so se izdali posebni "Blitz" molitveniki, ki so zaradi velikega tiska posebno pripravi med za temnitvijo. Prodajajo se po peniju ter se jih je med katolici razpečala že velika množina.

"AMERICA FIRST" NE SME ZBOROVATI V MIAMI

Miami, Fla. — Organizaciji "America First" je tukajšnje mesto in okraj prepovedalo javno zborovanje, ki bi se bilo imelo vršiti pretekli petek. Uradno se je navedlo, da se je izdala prepoved zato, ker se prostor, ki bi prišel v posestev za zborovanje, potrebuje za politike, ki kandidirajo v bližajočih se mestnih volitvah. Pravi vzrok pa je brez dvoma v tem, ker ta organizacija zahteva, da mora Amerika bolj gledati na to, da samo sebe oboroži, kakor pa, da v neomejeni meri zalaga Anglijo z vojnim materialom, in iz tega vzroka tudi nasprotuje Rooseveltovi administraciji, katera skuša čim največ razpoložljivega blaga poslati v Anglijo. Da je bil to povod za prepoved, se je jasno videlo iz izjave enega okrajnih komisarjev, ki je dejal, da "negleda na to, ali se strinjamo z newdeatom, ali ne, ne smemo podpirati organizacij, ki se bore proti narodni politiki." Neki drugi komisar pa je celo dejal, da se smatra "America First" za "prevratno" organizacijo.

petoda za vojno s to deželo. Ako so se spori z Rusijo lahko izravnali, bi se z Ameriko tudi, pravi.

Iz Jugoslavije

Žrtev nesreče je postal na ljubljanskem kolodvoru trgovec Alojzij Gorenc od Sv. Duha nad Leskovcem. — Zgodba o bogati doti jih je spravila v zapor. — Smrt na kosa in druge zapoznele vesti iz domovine.

Na vlak je hotel, pa je padel pod kolesa

Krško v marcu. — V Ljubljani se je mudil po opravkah g. Alojzij Gorenc od Sv. Duha nad Leskovcem, ki je po usodnem naključju postal žrtev nesreče. Alojz Gorenc je bil posestnik, trgovec in gostilničar, star blizu 76 let. Ko je v Ljubljani postoril vse opravke, je hitel na vlak. Kljub visokim letom je bil možak še prav čil in krepak. Na kolodvor pa je prišel prepozno. Vlak se je že premikal. Vendar ga je Alojzij Gorenc hotel ujeti. Povzpelo se je pa stopnico vagona, pri čemer pa mu je spodrsnilo in Gorenc se je znašel pod kolesi, ki so mu na obeh nogah odrezale prste. Poškodba je bila zelo huda, Gorenc je močno krvavel. Brž so bili poklicani na pomoč ljubljanski reševalci, ki so ranjenca prepeljali v bolnišnico. Tu je bila takoj izvršena operacija in zdravniki so izkazovali ranjencu vso potrebno nego. Mlajši človek bi poškodbe najbrž prebolel, seveda pa bi ostal vse žive dni pohabljen. Toda priletnemu Gorencu so bile prizadete rane smrtonosne. Štiri dni se je mučil v ljubljanski bolnišnici, v ponedeljek pa ga je smrt rešila trpljenja.

Smrtna kosa

V svoji hiši v Ljubljani je umrl Anton Avsec, sodnik deželnega sodišča v pokoju. Rojen je bil v Zgornji Cikavi pri Novem mestu. Star je bil 66 let. — V Večah je umrl Avgust Novak, trgovec. — V Novem mestu je umrl Božidar Tofan, vodja zemljiške knjige v pokoju.

Radi propagande

Radi propagande za tujo miselnost se je pred okrožnim sodiščem v Mariboru zagovarjala Klara Jerent iz Maribora, 47 let stara zasebnica. Obsojena je bila na pet mesecev strogega zapora.

Nesreča

Na učiteljsku v Ljubljani se je pri telovadbi hudo ponesrečil 21 letni učiteljski Matevž Bezljaj, doma v Devčici Marji v Polju. Padel je z droga in si zlomil tilnik. Morali so ga pripeljati v bolnico, kjer so mu zdravniki nudili prvo pomoč.

Tisoč rok in nog

V Prištini v Južni Srbiji živi Kata Dajič, ki je dosedaj odzdravila že desetisoč zlomljenih rok in okrog pet tisoč zlomljenih nog. To znanje je dobila od svojega očeta, ki se je s tem poslom pečal nad šestdeset let. Za svoje delo ne zahteva Kata Dajič nobene denarne nagrade. Če ji pa kdo prostovoljno kaj ponudi, vzame le toliko, kolikor ima stroškov za zavijanje.

Širite in priporočajte list "Amerikanski Slovenec!"

BOSTE ZMAGALI ALI BOSTE NA UMIKU?

Dnevi tega zadnjega tedna, so odločilni dnevi v tej zlati kampanji "A. S." Odločitev je v rokah navdušenih agitatorjev in ti so, ki bodo odločili za svoje kandidate zmago, ali pa da bodo ostali v ozadju za drugimi. Zato na noge vsi agitatorji in vsi kandidati. Pridobivajte te zadnje dni zlasti nove naročnike, ker ti so, ki bodo odločili zmago te zadnje dni. Agitirajte ta teden vsako prosto uro in vsak dan. Pridobivaj vsak nove naročnike "Am. Slovencec". Delajte za svoje kandidate, da zmagojo. Vsaka nova naročnica, je bomba, ki bo delala pot vaši zmagi! Ne pozabite tega!

Drag razgovor

Posestnik Anton Kozar iz Oseka v Slovenskih goricah je bil po opravkih v Mariboru in se je ustavil v neki gostilni na Aleksandrovi cesti. Ko se je vračal domov je opazil, da mu

Smrtna kosa

V svoji hiši v Ljubljani je umrl Anton Avsec, sodnik deželnega sodišča v pokoju. Rojen je bil v Zgornji Cikavi pri Novem mestu. Star je bil 66 let. — V Večah je umrl Avgust Novak, trgovec. — V Novem mestu je umrl Božidar Tofan, vodja zemljiške knjige v pokoju.

Radi propagande

Radi propagande za tujo miselnost se je pred okrožnim sodiščem v Mariboru zagovarjala Klara Jerent iz Maribora, 47 let stara zasebnica. Obsojena je bila na pet mesecev strogega zapora.

Nesreča

Na učiteljsku v Ljubljani se je pri telovadbi hudo ponesrečil 21 letni učiteljski Matevž Bezljaj, doma v Devčici Marji v Polju. Padel je z droga in si zlomil tilnik. Morali so ga pripeljati v bolnico, kjer so mu zdravniki nudili prvo pomoč.

Tisoč rok in nog

V Prištini v Južni Srbiji živi Kata Dajič, ki je dosedaj odzdravila že desetisoč zlomljenih rok in okrog pet tisoč zlomljenih nog. To znanje je dobila od svojega očeta, ki se je s tem poslom pečal nad šestdeset let. Za svoje delo ne zahteva Kata Dajič nobene denarne nagrade. Če ji pa kdo prostovoljno kaj ponudi, vzame le toliko, kolikor ima stroškov za zavijanje.

Širite in priporočajte list "Amerikanski Slovenec!"

Dnevi tega zadnjega tedna, so odločilni dnevi v tej zlati kampanji "A. S." Odločitev je v rokah navdušenih agitatorjev in ti so, ki bodo odločili za svoje kandidate zmago, ali pa da bodo ostali v ozadju za drugimi. Zato na noge vsi agitatorji in vsi kandidati. Pridobivajte te zadnje dni zlasti nove naročnike, ker ti so, ki bodo odločili zmago te zadnje dni. Agitirajte ta teden vsako prosto uro in vsak dan. Pridobivaj vsak nove naročnike "Am. Slovencec". Delajte za svoje kandidate, da zmagojo. Vsaka nova naročnica, je bomba, ki bo delala pot vaši zmagi! Ne pozabite tega!

Drag razgovor

Posestnik Anton Kozar iz Oseka v Slovenskih goricah je bil po opravkih v Mariboru in se je ustavil v neki gostilni na Aleksandrovi cesti. Ko se je vračal domov je opazil, da mu

Smrtna kosa

V svoji hiši v Ljubljani je umrl Anton Avsec, sodnik deželnega sodišča v pokoju. Rojen je bil v Zgornji Cikavi pri Novem mestu. Star je bil 66 let. — V Večah je umrl Avgust Novak, trgovec. — V Novem mestu je umrl Božidar Tofan, vodja zemljiške knjige v pokoju.

Radi propagande

Radi propagande za tujo miselnost se je pred okrožnim sodiščem v Mariboru zagovarjala Klara Jerent iz Maribora, 47 let stara zasebnica. Obsojena je bila na pet mesecev strogega zapora.

Amerikanski Slovenec

Prvi in najstarejši slovenski list v Ameriki. Ustanovljen leta 1891.

The first and the oldest Slovene newspaper in America. Established 1891.

Izhaja vsak dan razun nedelj, ponedeljkov in dnevoj po praznikih.

Issued daily, except Sunday, Monday and the day after holidays.

Izdaja in tiska: EDINOST PUBLISHING CO. Naslov uredništva in uprave: 1849 W. Cermak Rd., Chicago. Telefon: CANAL 5544

Published by: EDINOST PUBLISHING CO. Address of publication office: 1849 W. Cermak Rd., Chicago. Phone: CANAL 5544

Naročnina:		Subscription:	
Za celo leto	\$5.00	For one year	\$5.00
Za pol leta	2.50	For half a year	2.50
Za četrt leta	1.50	For three months	1.50
Za Chicago, Kanado in Evropo:		For Chicago, Canada and Europe:	
Za celo leto	\$6.00	For one year	\$6.00
Za pol leta	3.00	For half a year	3.00
Za četrt leta	1.75	For three months	1.75
Posamezna številka	3c	Single copy	3c

Dopisi važnega pomena za hitro objavo morajo biti poslani na uredništvo vsaj dan in pol pred dnevom, ko izide list. — Za zadnjo številko v tednu je čas do četrta dopoldne. — Na dopise brez podpisa se ne ozira. — Rokopisov uredništvo ne vrača.

Entered as second class matter, November 10, 1925 at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

J. M. Trunk: Odločnosti in zavednosti treba

Nekdo poudarja v teh dneh, kakor vidim, da bo Jugoslovanom zavrela kri, ko jim gre za domovino, za lastno hišo, in kaj takega mora človeka privedi tudi do najtežjih žrtev, do skrajne odločnosti pri odporu.

Well, zopet bi jaz sodil, da mora pri tem biti in ostati notranja edinost, toraj domovina mora biti Jugoslavija, ne le Slovenija ali Srbija ali Hrvaška. Ako bi se Hrvati oprijeli le hrvaške domovine, bi se jim za to niti ne bilo treba boriti. Drugič bi jaz sicer domovinsko smisel priznal in priznal njeno moč, ampak bi ne zaupal preveč na to moč, ako še ni kaj drugega poleg. Cankar je rekel, da je domovina k... Že l. 1917 sem jaz iz ust tedanjih nemških vojakov slišal, da naj gre nemška domovina žabam pet. "Verdammtes Fatherland..." so javno govorili. Pri domovini vidi vsak le lasten dom, in če ta slučajno ni ogrožen, mu je malo za dom sosedu, in tako pride končno domovina prekrajka kot razlog za najbolj skrajni odpor in za najvišjo odločnost pri borbi.

Poglejte Nemce. Ali jim gre za domovino? Tudi če Anglija zmaga, ne bo nemška domovina trpela pri svobodi, ne bo nihče Nemčije zasedel, kakor Nemci zasedajo domovine drugih. Prav v sedanjih borbah na Balkanu poročajo, da se najboljše čete borijo s silno odločnostjo, in se ne zmenijo za izgube pri posameznih točkah. Niti najmanj jim ne pride v misel, da je škoda toliko žrtev, in ker so se dobro pripravili tudi z milijoni, pridejo druge trume in se vržejo s fanatičnim ognjem v borbo. Po porazu Angležev na kontinentu se je poročalo, da Nemci kar gorijo od želje iti na Angleško, in so baje nekaj tudi poizkušali, naleteli pa na tehnične zapreke.

Odkod ta fanatizem? Ali je to navdušenje za domovino? Trdim, da ne, ker za nemško domovino ne gre, pač pa gre tem sfanatiziranim Nemcem za to, da postanejo, kakor vsaj sanjajo, gospodarji vsega sveta.

Prav je, ako dober poznavalec slovanskega značaja poudarja, da so Slovani pohlevni in nikomur ne želijo ničesar vzeti, nočejo ničesar oropati, kakor ropa Lah in ropa Nemec, da hočejo braniti le svojo domovino. Prav in lepo je, če je tako. Nice and dandy, pravimo. Ampak ta navdušenost za to domovino in le taka navdušenost bo pri sedanjih strasteh po moči in posesti prešvih. Nič nasilstva, ampak tudi pri obrambi domovine bi moralo pri Slovanih biti nekaj tega, kar vsebuje tista: "Naprej zastava Slave..." Ampak Slovani sami pravijo in smešijo, da je to le prismođarija... in niti sledi ni nikjer o nečem, kar bi se vsaj približno dalo primerjati s tevtonskim "Deutschland ueber alles... in tudi ueberall".

Vsaj po moji stari glavi rojijo take misli.

Angleži so bili do sedanje vojne najbolj spretni propagandisti. Angleška "Intelligence Service" je imela v svoji kartoteki zadnje selo, kjerkoli na svetu in vsaka kolikaj važna osebnost ji je bila znana. Zdaj zgleđa, da jih Nemci nadkriljujejo. Od sile deluje nemška propaganda in priznati je treba, da ne brez uspeha. Nemci imajo svoje zaupnike po vsem svetu raztresene, ki opravljajo svoje delo za njihovo domovino. In ti zaupniki niso kaki nevedneži. Visoko naobraženi ljudje, zato znajo v vsaki deželi takoj prijeti situacijo v roke. Demokratične države bodo morale v boj tudi proti omrežju te tajne nemške propagande in jo nadkriliti in se le za tem pride možnost za druge uspešne akcije proti nazijem.

Neverjetno je, kako učinkovito deluje dobro pripravljena propaganda. Ko so Nemci udarili na Jugoslavijo je čez tri ure nemška propaganda že oznanjala po radio, da so Hrvati zapustili bojišče, da so dobili poziv iz Zagreba, da se imajo vsi hrvaški polki nemudoma vrniti v Hrvaško ter da je doma ustanovljena neodvisna Hrvaška. Vest je učinkovala zelo porazno in ko so hrvaški vojaki to zaznali je nastal med njimi upor. Neinci so dosegli

kar so hoteli, v jugoslovanskih vrstah je nastala needinost. Ta propaganda je imela hušji učinek, kakor nemški bombniki in nemški tanki. Bluff, laž, prevara, so šle za Nemce prve v ofenzivo.

LETOŠNJE VELIKONOČNE IN POVELIKONOČNE MISLI

Nenavadno lepe in tople velikonočne praznike smo letos imeli. Naša cerkev sv. Terezije je bila številno obiskovana. Pri večerni pobožnosti na veliki petek so se naše slovenske žene v obilnem številu odzvale vabilu našega župnika in molile uro. Na veliko soboto večer se je slovesno obhajalo Gospodovo vstajenje s procesijo zunaj cerkve, na veliko nedeljo je pa bila precej prostorna cerkev trikrat nabito polna.

Kolikiega pomena je, oz. bi bila slovenska župnija v Johnstownu ne samo z ozirom na rojake v Johnstownu, temveč tudi z ozirom na rojake bližnje in daljne okolice naše "Panslovenije" to se je pokazalo takoj v prvih dneh, ko je bila ta župnija ustanovljena in so prišli parkrat v Johnstown romarji celo iz daljnega New Yorka in Bridgeville. To se je zopet pokazalo posebno na letošnje velikonočne nedelje, ko smo videli rojake iz Homer City, Central City, Rockwood, Lloydell, od drugod. Gotovo bi vsi prišli še in še in še drugi v še obilnejšem številu, če bi že njihovu prvevu obisku ne sledilo neko razočaranje.

Večkrat bi se lahko rojaki iz različnih krajev Pennsylvanije tukaj sešli se med seboj ter bolj spoznali in zblížali, ko bi... Ravno v velikem tednu, v katerem se sleherni kršćanski in verno srce veseli lepih velikonočnih praznikov, se je pa začela tragedija naše stare domovine naše ljubljene Jugoslavije in je ravnokar, ko je ob slovesnem praznovanju Gospodovega vstajenja, utihnila vesela Aleluja, je legla neskončna žalost na srce slehernega Jugoslavana, ki ljubi svojo domovino, ko se isto zdaj na tako grd in ostuden način trga in mrcvari od strani zločinskih in roparskih ter nenasitno požrešnih mrhovinarjev, katerim pri tem mrhovinarskem in hijenskem delu pomagajo celo tisti za katere se je Jugoslavija žrtvovala in ni hotela niti pedu zemlje za plačilo od nazijev, da bi jih bila izdala.

Jugoslavija je postala žrtev poštenosti, požrtvovalnosti in ozira na sosednje države in ozira na ves civilizirani in demokratični svet, proti kateremu se je zarotil naduti nemški nazizem, kateremu se pa Jugoslavija ni hotela pridružiti in mu pomagati pri njegovem ropanju, razdejanju, klanju in prelivanju nedolžne krvi, doživela je poraz, ker je hotela braniti svojo svobodo in samostojnost in svojo lastnino, toda

ta njen poraz, to razdejanje njenih mest in vasi in opustošenja njene zemlje, ne gre na račun njene krivde, ni to njej v sramoto in ponižanje, ker je hotela z vsemi v miru živeti in ni hotela nikomur koščka zemlje vzeti in ene kaplje krvi preliti in je bila v vojni vrtinec prisiljena, temveč je jej je njen nastop proti Hitlerju pridobil spoštovanje, čast in simpatije celega sveta, da je na to lahko ponosen vsak zaveden Jugoslovan, razen Hrvatov, kateri so Jugoslavijo zapustili v njenem najkritičnejšem položaju in zahvalo, ko je toliko potrpežljiva z njimi in jim konečno dala vse kar so hoteli in se odločili za "samostojno" in "slobodno" hrvaško državo z dr. Paveličem, znano izdajico in atentatorjem na pokojnega kralja Aleksandra, na čelu, pod nemško nadvlado, pod katero bo pa vse dobro, dočim v domači jugoslovanski državi ni bilo za nje mesta.

S tem činom, da se je Jugoslavija uprla Hitlerju, je z ozirom na bodočnost in v slučaju konečne zmage demokratičnih držav, zanjo večjega pomena, četudi so mnogi njeni kraji opustošeni in na tisoče njenih prebivalcev in vojakov pobitih in četudi je sama razbita in razkosana, kakor pa če bi njen prvotni pristop, k očišću obveljal in bi se s tem izognila vojski in njenim posledicam; kajti pametnim diplomatom mora biti v teh dneh bolj pred očmi z ozirom na blagor države to, kar ima priti in kar se ima odločiti po vojski po pravičnem zmagi, kar je pač za gotovo upati, ker pravica gotovo prej ali slej zmaga.

Kaj pa bi Jugoslaviji pomagalo, ako bi se trenutno in toliko časa, dokler Hitler rogovili, obvarovala pred vojsko, če pa bi bila v slučaju, da demokrat-ske države zmagajo, od njih spoznana za njih sovražnico in za nevredno, da bi se na njene želje in potrebe oziralo in se jej ugodilo med tem, ko bo zdaj zaslužila, da se jo kot njim simpatično državo za njeno junaštvo nagradi in se jej prizna njene pravice ter povrne vse njeno izgubljeno ozemlje, poplača vso njeno po vojski povzročeno škodo?

Ravno misli velikonočnih praznikov, ob katerih se je to vršilo in se še vrši, nas navdajajo z vero, upanjem in tolažbo v teh temnih dneh, da po velikem petku katerega zdaj doživlja Jugoslavija, pride prej ali slej tudi zanjo velika nedelja dan njenega vstajenja in poveljanja. Kajti Jugoslavija s svojim junaštvom in heroizmom ter s svojim in ustrašenim nastopom proti brutalnemu nazizmu in fašizmu si je spletla nevenljiv venec sla-

ve, zaslužila občudovanje in spoštovanje celega sveta; zaslužila vso pravico do obstoja, Nemčija pa pošteno zaslužila, da izgine iz zemeljskega površja, ker si je s tolikimi zločini, krivicami, ropanjem razdejanjem tuje lastnine, s potoki nedolžno prelite krvi in povzročanjem nepopisnega splošnega gorja, ki v nebo vpije po maščevanju, podpisala s a m smrtno obsodbo. Jugoslavija pa, danes tako razdejana in razkosana, od sovražnikov pribita na križ, bo nekoč lahko vstala še večja in močnejša kot je bila med tem, ko Nemčije že morda več ne bo, kajti če se že sleherni greh kaznuje in sleherni krivica maščuje, kako morajo biti kaznovani še le oni, ki povzročijo vojno gorje, vojne grozote; kako strašno se mora nad njimi maščevati to, ko narodom ropajo njih zemljo, vničijo njih lastnino, jim naredo neizmerne krivice ter ljudi kar na debelo ubijajo!

In hitlerska Nemčija si je tega ogromno nakopala in kaj je drugega pričakovati, kakor da mora biti za vse to kaznovana, da se vse to nad njo maščuje. **Kakor ona vničuje druge, tako zasluži biti vničena tudi ona sama!**

Cudno, da z ozirom na vojne razmere hočejo v ameriški javnosti vplivati na javno mnenje osebnosti kot naprimer Ford, ki je trdil, da se Anglija vojskuje za svoj imperij, kot da bi z vojsko ona začela, a ne da jej je bila ista vsiljena, drugi je pa senator Wheeler, ki je ameriški vladi očital, da je tudi ona sokriva, da sta se Grčija in Jugoslavija odločili za vojno kot da bi one napadle Italijo, oz. Nemčijo a ne nasprotno. Sicer pa tako osebnosti pri pametnih in razsodnih ljudeh ne opravijo dosti.

And. Tomec SPOMINI IZ BOLNIŠNICE

Willard, Wis. Večkrat čitam o kakih spominih, katere pišejo dopisniki. Tudi jaz hočem enjenim čitateljem Amer. Slovenca podati nekaj spominov iz bolnišnice. Kadar čutiš, da ni tvoje zdravje tako kot bi morala biti, pojdi takoj k izkušenemu zdravniku (najbolje k domačemu). Povej mu vse, kaj in kje te boli, on te bo preiskal in gotovo našel vzrok tvoje bolezni. Tako sem storil tudi jaz. Šel sem k domačemu zdravniku (Dr. Olson), katerega tu v naši okolici vsi poznamo in vemo, da je nad vse izkušen zdravnik. Ko mu vse povem in me preišče, mi reče, da bo takojšnja operacija najbolje za me. Dobro, mu odgovorim, hočem storiti, kar vidiš, da je potrebno. On je hotel, da bi se še isti dan odpeljal v bolnišnico, pa sem pripomnil, da morda en dan ali dva, ne bo prepozno. In tako sem se drugi dan odpeljal v bolnišnico. Jaz bi bil šel najraje v Marshfield, ker je nekoliko bližje, pa on je rekel, da je bolje, če grem v Eau Claire, da bo tam postrežba bolj popolna in v mojo zadovoljnost, kar je tudi bila. — Drugi dan ob osmih zjutraj sem bil že na operacijski mizi. Zdravnik me je vprašal, kak-

Dogodki med Slovenci po Ameriki

Smrtna kosa
Cleveland, O. — Po dolgi bolezni je tukaj umrl Anton Arko, v starosti 73 let; stanujoč na East 80th Street. Doma je bil iz fare Zagradec na Dolenjskem. Bil je član društva sv. Lovrenca KSKJ in društva Najsv. Imena. Zapušča dva sinova, pet hčera in tri sestre ter snaho. Pokopan je bil zadnji petek iz cerkve sv. Lovrenca.

Na bolniški postelji
Willard, Wis. — Zaradi bolezni je moral v bolniško posteljo dobro poznani rojak Mr. Jos. Rakovec. — Prijatelji mu žele ljubega zdravja!

Poroka
Pueblo, Colo. — Tukaj sta stopila v zakonski stan v soboto 26. aprila Mr. Rudolph Jurglich in Miss Anna Perko. Zenin je sin Mrs. Frances Jurglich, ki je naročnica vseh naših katoliških listov. — Novoporočencema žele prijatelji vso srečo in božji blagoslov v novem stanu!

Vest iz domovine
Milwaukee, Wis. — Rojak Joseph Tratnik je pred kratkim prejel iz starega kraja žalostno vest, da mu je dne 25. februarja tragično preminul njegov brat Jenez. Po nesrečnem naključju je v temi zasel v Letušu v tamkajšnji Strugo in utonil, ko je bil na poti v Letuš k svojemu bratu na obisk. Živel je v Kokarjih v Savinjski dolini. Zapušča brata in sestro, tukaj pa že omenjenega brata in sestro Mrs. Jos. Hren in nečakinjo. Pokopan je bil v Braslovcah.

Dobri igralci
Cleveland, O. — Clevelandski baseball team Indians je trikrat zaporedoma premagal detroitske Tigers in sicer v tretji zmagi 7 proti 2. Pri zadnji igri je bil metalec žoge za Indians Slovenec Al. Milnar, ki je že precej časa znan kot izborni baseball igralec.

nosti. Odgovoril sem ji, da imamo lično cerkev in prav dobrega duhovnika iz reda sv. Franciška. Vpraša me nadalje, kako so ljudje, pa ji odgovorim, da so vsi dobri in pošteno katoličani. Se nadalje me izprašuje, če hodijo v cerkev, pa ji rečem, da saj lahko ve, da pravi katoličan mora vsako nedeljo k sv. maši. Nadalje me vpraša, če gredo kaj k sv. zakramentom in ji odgovorim, da če bi ona videla, koliko jih je vsako nedeljo pri sv. obhajilu. Potem me še vpraša, če grem jaz kaj v cerkev. Seveda grem, ji odgovorim. Se me vpraša, kdaj sem bil zadnjič pri sv. obhajilu, pa ji odgovorim, da sem bil ravno isto nedeljo, ko sem odhajal v bolnišnico. Hotela me je še nekaj izpraševati, a jaz nisem mogel več odgovorjati, zato ji rečem, da ne morem več govoriti in da bom najbrže kmalu umrl. (Dalje prihodnjic)

POGREŠANI DOJENČEK (196) (Metropolitan Newspaper Service) Napisal: Edgar Rice Burroughs

V sanjani je Sando doživel, kako je postal varuh otroka iz katerega je postala čudovita džungelska deklica, katero je unel priliko rešiti. Dojenček Tommy, je bil prepričan, da je zgorel v plamenih. — Sando ni nikoli zvedel, da je drugi dan prišla policijska patrula na pogorišče. Oni so našli Tommyja, kamor ga je bolniška postrežnica skrila. In tako je bil otrok poslan nazaj na Angleško. Istočasno sta pa Sando in njegova žena hitela z Alice globoko v džunglo, ker drugod ni bilo rešitve, razun cez deželo njih sovražnikov!

NEDELJSKI KOTIČEK

J. M. Trunk.

TEDENSKI KOLEDAR

- 11. Nedelja — 4. po Velik.
- 12. Ponedeljek — Pankracij
- 13. Torek — Robert
- 14. Sreda — Bonifac
- 15. Četrtek — Izidor, kmet
- 16. Petek — Janez Nepomuk
- 17. Sobota — Paškal

DRUGA NEDELJA V MAJU

“Rekel je pa vsem: če kdo hoče za menoj iti, zataji naj samega sebe in vzame križ svoj vsak dan in naj gre za menoj (Luk. 10—23)”.

Ko je Kristus prostovoljno in iz ljubezni do ljudi vzel našo grešno naravo, je prevzel z njo tudi vse težave in sike tega revnega življenja. Teško in poniževalno delo je opravljal in skozi trideset let nosil dan na dan vedno iste težave. Ampak zoper te reve se ni posluževal nobenega drugega sredstva, kakor edine sredstva svete potrpežljivosti, v kateri je zatajeval samega sebe ter vsak dan na se vzel, kar je bilo težko in težavno celo njegovi presveti človeški naravi. Gotovo mora biti zoper vse reve tega življenja ono zdravilo najboljšje, katero si je izvolil nebeski zdravnik, katero je okusil sam in nam najnujnejše pripravil.

tudi te vsakdanje težave in reve življenja požaltil ter jih storil pred Bogom zaslužljive skozi svojo revno.

Združuj toraj svoje reve vsak dan z njegovimi in vedno bo te bodo posvetile. Koliko si moreš tako pridobiti za dan večnosti! “Glej, zdaj je čas milosti, glej, zdaj so dnevi izveličanja (2 Kor. 6—2)”. Ne čudi se, da se ti zdi mnogokrat časno življenje tako revno, siromašno. Velik, neumrljiv človeški duh ni ustvarjen za to življenje, v katerem med vsakdanjimi revami in skrbmi enakomerno menjata noč in dan. Nikakor ne. Bog je ustvaril tvojega duha za dan, o katerem je pisano: “In noči ne bo tam in potreba jim ni svetilnice in luči sončne, ker Gospod jih razsvetljuje (Skr. Raz. 22—5)”. Po potrpežljivosti tonj hodimo k njemu, ki je naša krona in naše neizmerno plačilo.

ARMENCI V POKRAJNAH MALE AZIJE

V obširnih pokrajinah Male Azije, je živel narod Armenec, ki nam je soroden po veri in kulturi. Prišli so z Balkana čez ruske stepe in čez Bospor v Malo Azijo in so se v 7. stol. pr. Kr. za stalno naselili v goratih pokrajinah med Kaspijskim in Crnim morjem. Njihova narava je trda in žilava, saj so skoraj v vsakem stoletju morali prestatiti kak pokolj. Toda v vsej dolgi trpljenja polni zgodovini niso Armenci nikdar toliko trpeli, kakor ravno pod turško oblastjo. Že za časa sultana Abdul Hamida so se od strani turških oblasti uprizarjali pogromi nad Armenci; padlo je v enem samem letu preko 100 tisoč prebivalcev, a kar se je z ubogim narodom godilo, ko so prišli na oblast Mladoturki, to presega vsako, še tako strašno predstavo okrutnosti.

bo valijem (okrajnim načelnikom) pravočasno izdala navodila za pokolj Armencev.

Izvedba tega načrta je bila točno in smotno pripravljena in izvršena. Najprej so orožniki preiskali vse armenske hiše po Vzhodni Anatoliji in pobrali vse orožje. Ob tej priliki so prijeli mnogo uglednih Armencev, ki so med strašnimi mukami izdali imena dozdevnih vohunov in izdajalcev domovine. Nato so se pod vodstvom Mladoturkov zbirale čete izpuščenih zločincev in kurdskih razbojnikov, ki so plenile po armenskih vaseh in izživale Armence na upor.

Po hišah so orožniki uganjali nezasišane okrutnosti. Ljudje so morali prestajati strahotna mučenja.

PLAHE IZ AMERIKE V LONDONU

Ljudstvo v Londonu je s hvaležnostjo sprejelo darilo iz Amerike, ki mu v hladnih nočeh med zračnimi napadi dobro služi. To darilo, plahite, je prislo iz Oklahome.

Reševalno moštvo raziskuje razvaline, ki jih je povzročil strahovit potres v mehiškem mestu Colima. Na stočine hiš se je sesulo.

Vsi moški od 18. do 48. leta so bili poklicani v vojaško službo. Porabili so jih za delavske oddelke pri zgradbi cest. Od strahotnih naporov, pomanjkanja hrane in od nečloveških pretepanj so morje v trumah umirali. Kar jih ni pomrlo, so jih redne turške čete, ko so bile ceste dograjene, v kaka soteski postrelile.

Povod za splošno odstranitev prebivalstva pa so dali dogodki v mestu Van. Prebivalci tega mesta so se po najrazličnejših šikanah, ki so jih Turki uganjali nad Armenci več mesecev, utaborili v svoji mestni četrti, hoteli rešiti vsaj ženske in otroke pokolja. Štiri tedne so se junaško branili pred turškimi oblegovalci. Nenadno pa so Turki pobegnili. Mestu so se od vzhoda bližali Rusi. Toda čez dva meseca pa so morali bežati z Rusi vred nazaj, ker so mesto spet zasedli Turki.

To je vlada smatrala za velicidajo, in izdelal se je peklenski načrt za splošno odstranitev vseh Armencev.

Mesece junija 1915 so se te grozote pričele. Iz vseh mest in vasi Cilicije, Anatolije in Mezopotamije so armenske družine nastopile svojo mučeniško pot. Izgon se je vršil na ozemlju, velikem kot je bila bivša Avstro-Ogrska monarhija in vsa Nemčija ter Švica skupaj (1.830.000 kv. km).

Izgon so ljudem naznanili nekaj dni prej. Iznanci so morali pustiti vse svoje premoženje doma, kajti izgon je bil obenem zaplemba v s e g a armenskega premoženja, ki je bil milijonske vrednosti. Moške, kar jih je še ostalo, so ločili od žena in otrok, odpeljali in pobili. Mlajše ženske in dekleta so orožniki prodajali v turške hareme, kar jih niso med potoma ugrabili kurdski razbojniki. Trgovina s sužnji ni že od križarskih vojska dalje tako cvetela. Kar ni bilo možno prodati, so orožniki tirali dalje. Mesece so trajala potovanja. Lakota, žej, neznozna vročina in boleznj so končavale ljudi v trumah. Še srečen je bil, kdor je pod biči orožnikov za vedno obležal na žgočem puščavskem pesku.

Po pripovedovanju nevtralnih prič je več kot dve tretjini izgnancev bilo pobitih ali jih je pomrlo. Strahoten smrad je okuževal puščavski zrak, tako da je poveljnik sirske armade Kemal paša (pokojni Atatürk) sam protestiral pri Veliki porti, češ da mu bodo gnjoča tupla povzročila med njegovo armado tifus in kolero.

Kar je izgnancev še ostalo, so se kot okostnjaki privlekli v Mezopotamsko puščavo. Toda tudi tu jih niso pustili pri miru. Cele tedne so jih gonili ob vročini 60 stopinj Celzija po puščavi okrog, brez vode, brez obleke, brez živeža, dokler jih ni strahovitih muk rešila smrt.

Telega pokolja se je udeleževala tudi redna turška vojska. Od Armencev, ki so morali mimo soteske Kemah, t. j. 12 ur od garnizijskega mesta

mannu takole: Velika porta bo svetovno vojno izbrabila v to, da se bo temeljito otresla svojih notranjih sovražnikov in to brez strahu, da bi zunanji svet mogel v tem oziru kaj posredovati.

2. Šifrirana brzojavka Talaat paše od 15. septembra 1915, ki se glasi: Ze prej je bilo sporočeno, da je vlada na ukaz odbora mladoturške stranke sklenila, vse v Turčiji živeče Armence iztrebiti. Brez ozira na čustva in vest, je treba storiti konec njihovega bivanju med nami.

3. In še eno šifrirano brzojavko Talaat paše so našli, brzojavko, ki je bila poslana valijem in ki se je glasila: Končnega zatočiča za armenske izgnance ne sme biti nikjer.

Iz tega je razvidno, da so Turki hoteli pokolj Armencev z deportacijo samo maskirati pred svojimi zavezniki v Evropi. So pa na ta način zadali ubogemu narodu še vse strahotnejše muke, kot bi ga na naglo nasilno pomorili.

Mesece junija 1915 so se te grozote pričele. Iz vseh mest in vasi Cilicije, Anatolije in Mezopotamije so armenske družine nastopile svojo mučeniško pot. Izgon se je vršil na ozemlju, velikem kot je bila bivša Avstro-Ogrska monarhija in vsa Nemčija ter Švica skupaj (1.830.000 kv. km).

Izgon so ljudem naznanili nekaj dni prej. Iznanci so morali pustiti vse svoje premoženje doma, kajti izgon je bil obenem zaplemba v s e g a armenskega premoženja, ki je bil milijonske vrednosti. Moške, kar jih je še ostalo, so ločili od žena in otrok, odpeljali in pobili. Mlajše ženske in dekleta so orožniki prodajali v turške hareme, kar jih niso med potoma ugrabili kurdski razbojniki. Trgovina s sužnji ni že od križarskih vojska dalje tako cvetela. Kar ni bilo možno prodati, so orožniki tirali dalje. Mesece so trajala potovanja. Lakota, žej, neznozna vročina in boleznj so končavale ljudi v trumah. Še srečen je bil, kdor je pod biči orožnikov za vedno obležal na žgočem puščavskem pesku.

Po pripovedovanju nevtralnih prič je več kot dve tretjini izgnancev bilo pobitih ali jih je pomrlo. Strahoten smrad je okuževal puščavski zrak, tako da je poveljnik sirske armade Kemal paša (pokojni Atatürk) sam protestiral pri Veliki porti, češ da mu bodo gnjoča tupla povzročila med njegovo armado tifus in kolero.

Kar je izgnancev še ostalo, so se kot okostnjaki privlekli v Mezopotamsko puščavo. Toda tudi tu jih niso pustili pri miru. Cele tedne so jih gonili ob vročini 60 stopinj Celzija po puščavi okrog, brez vode, brez obleke, brez živeža, dokler jih ni strahovitih muk rešila smrt.

Telega pokolja se je udeleževala tudi redna turška vojska. Od Armencev, ki so morali mimo soteske Kemah, t. j. 12 ur od garnizijskega mesta

Edzinjan, o katerem smo brali, da ga je potres popolnoma uničil, so v dneh od 10. do 14. junija vladne čete 86. konjeniške brigade pod vodstvom svojih častnikov poklale nad 30.000 skoraj samih žena in otrok. Način nečloveškega klanja se ne da zapisati.

Dne 31. avgusta 1915 se je mogel Talaat paša izraziti nasproti nemškemu poslaniku knezu Hohenlohe Langenburg: “Armenskega vprašanja ni več.

Poboji so bili v glavnem končani. Kar je ljudi ostalo še živih, so jih natrpali v koncentracijska taborišča Arabske puščave. Ti izgnanci niso imeli sploh nobenih življenjskih sredstev in so bili brezupno zapisani smrti od lakote. Če pa so še prepočasi umirali, so jih večer za večerom po oddelkih uredili k Eufratu, postrelili in tupla zmetali v reko.

Med izgnanci so bili tudi izobraženi in bogati ljudje, vajejni ugodnega življenja. Orožniki so jih hladnokrvno pustili umirati lakote in se naslajali na njihovih mukah. Ljudje so jedli sploh vse, kar so dosegli: travo, puščavski osat, lastne ekskreme. Popolen pekel na zemlji. Vse načine mučeniške smrti, kar jih je človeški rod skozi stoletja moral pretrpeti, je ubogi armenski narod sam pretrpel v enem letu prosvetljenega dvajsetega stoletja.

Vseh Armencev pred vojno je bilo v Turčiji 1.845.450. Od teh je zbežalo čez Kavka z okrog 250 tisoč; približno toliko se jih je na drug način rešilo. Vse ostalo prebivalstvo je bilo trpinčeno do smrti.

Glavni nagib, ki je vodil vlado, da se je odločila iztrebiti Armence, je bil pohlep po premoženju. Turčiji to, kot vidimo, ne prinaša blagoslova.

Katoličani so tako močni. Kakor je močno njihovo katoliško časopisje.

ALI BOMO MALODUŠNO KLONILI GLAVE?

(Dalje)

Tudi mi, ameriški Jugoslavnani, kakor tudi vsi ostali jugoslovanski izseljeniki raztreseni po celem svetu, smo neizmerno pridobili, posamezno in skupno na svojem narodnem imenu in ugledu radi tega častnega in junaškega nastopa naših bratov v stari domovini. Danes lahko vsak Jugoslovanc in vsak jugoslovanski potomec s ponosom poudarja svojo jugoslovansko narodnost, oziroma svoje jugoslovansko pokolenje, kajti Jugoslavnani tam na Balkanu so s svojim junaštvom in s svojo krvjo in svojimi žrtvami neizpodbitno dokazali, da stojte v isti vrsti z vsemi kulturnimi in demokratičnimi narodi celega sveta. Danes o narodni zrelosti, o enakopravnosti in istovrednosti Jugoslovancov ne more biti več dvoma ali oporekanja! Nujno potrebno je, da tega ne pozabimo!

Res je, da je ta nastop zahteval mnoge in strašne žrtve in da jih bo še več zahteval in da se zlepa ne bodo zacelle rane in se popravila škoda, ki jo je in jo bo še utrpel naš narod v starem kraju. Toda zavedati se moramo, da ima vsaka stvar na svetu svojo ceno; čim lepša in dražja nam je, tem višja je njena cena. Svoboda in neodvisnost naroda sta najdražji stvari na svetu in zato je cena zanj tako visoka in žrtve tako velike. Pomislimo, koliko je ravno naša republika — Združene države — plačala in žrtvovala za svojo neodvisnost in svobodo. Pomislimo na ogromne težave, nevarnost in trpljenje prvih naseljenecv v tej deželi. Prišli so v popolno tujo in sovražno divjino ter si morali iz nje z groznimi napori priboriti možnost za obstanek. Borili so se morali z Indijanci. Bojevali smo morali vojno za osvobodjenje. Izpostavljeni so bili elementarnim nevarnostim, izkoriščevalcem, roparjem, divjim zverem, zavratnim napadom maščevalnih Indijancev. Pozneje je prišla strašna državljanska vojna. Ob obrežju so naseljenecv napadali piratje. Imeli so boje s Španci, Meksikanci itd. itd. Vse to je zahtevalo na milijone človeških žrtev poleg drugih nebrojnih žrtev vsake vrste. Brez teh nepopisnih žrtev bi danes ne bilo naše močice, obsežne in bogate države, ne njene neodvisnosti in ne njene svobode. Pogum, žrtve in znoj onih priseljencev, ki so prišli v to deželo pred nami, so ustvarili to demokracijo, ki je tudi nam dala zavetja, kruha in možnost za udejstvovanje

naših sil in sposobnosti. Sicer pa ves napredek človeštva ni drugo kakor dolga in nepregledna vrsta žrtev, boja in trdega dela. Ze eno samo človeško bitje zahteva veliko trpljenja in žrtev, predno se vsposobi za obstanek. Še toliko večjih in številnejših žrtev pa zahteva rojstvo, obstanek in spolnitev kake države. Sedaj nastane to-le vprašanje: Ali bomo ameriški Slovenci v tem kritičnem času samo jadicovali in malodušno klonili glave ter kot slabiči v brezdelnosti objokovali žalostno usodo svoje stare domovine in tamkajšnjih bratov in sester, ali pa bomo, sledeč njihoveму častnemu junaštvu, ponosno dvignili svoje glave, se otresli malodušja, si zavihali rokave, ter šli na delo s tako resnostjo, vnemo in odločnostjo kakor zahteva sedanji veliki čas, kakor zahteva strašna nesreča naše stare domovine in pa tudi položaj naše nove domovine? (Konec prihodnjic)

OBVESTILO

vsem onim, ki naročajo naše liste svojim domačim v stari kraj

Ameriška pošta se sprejema pošto za Jugoslavijo. Vprašanje je seveda, kako pošta potuje in če pride zdaj po zasedbi na svoj cilj. Naša Uprava je pošiljala oba lista to je “Amerikanski Slovenec” in “Novi Svet” do 30. aprila 1941. Ker pa dvomimo, da je sedaj redna dostava mogoča in da bodo najbrže mnoge številke izostale, bodisi da bodo temu krive razne cenzure, ali pa neredne zveze, zato smo s 1. majem 1941 prenehali pošiljati naše liste v Jugoslavijo in sicer za toliko časa, dokler ne bodo boljše in bolj zanesljive zveze upostavljene s stari krajem. Kakor hitro pride do tega, bomo zopet začeli oba lista pošiljati in bomo tozadevno one, ki plačujejo tu naročnino obvestili.

Kar se tiče kredita pri naročnini, bomo potem za toliko časa, kolikor časa zdaj od 1. maja 1941 naprej lista “Am. Slovenec” ne bomo pošiljali, bomo za toliko časa potem naročnino vsem naročnikom za stari kraj podaljvali. To bo pravično in pravilno. Kdor bi pa hotel, da se list za stari kraj ostavi in bi imela taka naročnina kaj neizčrpanega kredita, bomo drage volje tak kredit pripisali oz. kreditirali naročnikom tukaj, ali pa vrnil, kakor bi kdo hotel. Ampak najbolje je, da se počaka in bo potem Uprava za toliko časa vse take naročnine za stari kraj za toliko podaljvala, za kolikor časa se sedaj list ne bo pošiljal tja. To za dnevnik “Amerikanski Slovenec.”

Za mesečnik “NOVI SVET,” ki se pošilja pa samo vsaki mesec, pa to določilo ne velja. Za mesečnik “Novi Svet” bomo pa hranili vse številke, ki bodo izšle in jih bomo potem, kakor hitro bodo upostavljene redne in zanesljive zveze z domovino skupaj poslali naročnikom v stari kraj. To iz razloga, ker v mesečniku so zanimive povesti in jih bodo naročniki hoteli čitati skozi. Zato bomo hranili vse številke in jih potem skupaj poslali, ko bo zopet zanesljiva zveza z domovino.

Toliko v obvestilo vsem naročnikom, ki plačujejo naročnine za svoje domače v stari domovino. Ako bo treba kaj drugega pri tem, ali karkoli, bomo naročnike o tem obvestili.

Uprava “Am. Slovenca” in “Novega Sveta”

ZLATA KNJIGA

ki smo jo izdali za petdesetletnico

“Amerikanskega Slovenca”

je s stališča slovenske zgodovine in drugače zanimiva knjiga. Vsaka slovenska hiša bi jo naj imela v svoji hiši. Naročite jo, **50c**

Kdor pa želi naročiti tudi Spominsko knjigo ki je bila izdana za štiridesetletnico “Amerikanskega Slovenca” pred desetimi leti, katerih imamo še nekaj na roki, tak dobi obe skupaj, to je Spominsko knjigo od 40 letnice in se- **75c**

Naročila sprejema:

Knjigarna Amerikanski Slovenec

1849 W. Cermak Road,

Chicago, Illinois

Soteščan:

"Dedinja grajskih zakladov"

POVEST IZ DAVNINE

"Ali pa veste, da je res odšla?" je Čink sumljivo podvomil.

"Gračak Teodor vendar nima povoda lagati," se je Kušar nejevoljno obregnil. "Na Malinju ni ostala in nazaj je ni bilo... Ostanem nam samo še temne slutnje..."

"Iskati jo bo treba," je omenil Čink in skomigal z rameni.

"Štuca bom ovdil in tebe bom dal za pričo..."

Čink se je popraskal za ušesi. "Tega ne smete storiti. Moji dokazi še niso zreli za sodišče..."

"Povedal boš toliko, kolikor veš. Podatki o bogati dedinji zadostujejo za prvo preiskavo..."

"Počakajte še nekaj dni. Medtem bom izpopolnil svoje poročilo..."

"Zadeva je nujna ter je ne sme prerasti trava..."

"Nikar se ne bojte!" Čink je izpraznil steklenico in hotel oditi.

"Kam greš?" ga je ustavil Kušar.

"K 'Zamoreu'. Vi pa ostanite tukaj in ne govorite z nikomer o tej zadevi.

Kušar mu je obljudil in naročil: "Poizvejte natanko ter mi pridi povedat. Čaka te obilno plačilo."

Čink je odšel z obljudo, da se bo hitro povrnil.

29.

Krčma pri "Zamoreu" je stala v predmestju blizu reke. Tudi tukaj so se shajali postopači in prežali na svoje žrtve. Mimo je držala cesta, po kateri so tudi ponoči prihajali tuje in drdrali vozovi.

Čink je bil pri "Zamoreu" domač kakor hišni maček. Z gospodarjem sta se tikala ter se razgovarjala kakor najboljša prijatelja.

"Ali Štuca še ni bilo tukaj?" je pošepnil krčmarju, ko je stopil v prvnico.

"Vem, da si prišel zaradi njega," mu je skrivnostno poškilil.

"Za nočjo sva se domenila..."

Krčmar je sumljivo zakašljal.

"Zakaj mi nisi odgovoril na vprašanje?" ga je navidezno dražilo.

"Zato, ker ne verjamem, da bi Štuc nočjo sploh prišel..."

"Ali meni, da ima kako posebno opravilo?"

"Morda kak zadržek," mu je namignil.

"Ako pa veš, da pride, ga počakaj. Sediš lahko zastoj, dokler ti ugaja."

Čink pa ni hotel ostati. Sedeti brez pijače mu ni bilo prijetno. Štuca je hotel iznenaditi doma v njegovi lopi. Krčmarjevo vedenje je bilo videti sumljivo...

Koča na obrežju reke je bila lesena in pokrita z deskami. Zadaj se je opirala na kole; tu je bil izhod na brv, ki je vodila k čolnu. Spredej pa je slonela na bregu, kjer je bil vhod v kolibo. Tla so bila dvignjena toliko, da jih ni dosegla voda ob povodnji.

Postopač se je oprezno bližal kolibi. Vrata so bila zaprta ter se niso dala odpreti. Potrkal je in poklical tovariša.

"Kdo je?" Štuc se je oglasil zunaj na brvi.

Čink se je hudoval: "Ali me ne poznaš po glasu?"

"Kaj pa iščeš tukaj?" je vprašal nejevoljno.

"Tebe. Si li pozabil na dogovor?"

"Nisem. Počakaj, naj zaklenem."

"Včasih nisi zaklepal... Nekaj mi prikrivaš..."

"Iztakljivec!" Štuca je takoj ujezilo. Čink se ga ni ustrašil. "Ali veš, kaj se je zgodilo?" je pričel vabljivo.

Tovariš je kljubujoče molčal.

"Novica je zanimiva. Tista deklina je izginila..."

"Kam?" je vprašal plašno.

"Čakaj, naj vidim... Kaj ti je treba vpraševati..."

"Pes!" Štuc ga je začel psovati. "Ti si jo vrgel v reko, kjer je utonila..."

"Jaz?" je porasel. "Ali noriš, da mi kaj takega očitáš?"

"Kako pa veš, da je izginila?"

"Da je utonila, čujem sedajle prvič od tebe..."

"Ti si jo pahnil v reko. Tako je in nič drugače."

"Jaz sem nedolžen." — Čink mu je pričel očitati: "Ali veš, odkod si dobival pisma in kaj ti je bilo naročeno? Deklina je bila napoti onim, ki so te najeli..."

"Prijatelj, jaz je nisem umoril..."

"Kdo pa drugi," mu je zabrusil.

"Ponovi, kar si rekel." Štuc je skrčil pesti in stopil predejn.

Čink je nastavljal hrbet in rekel: "Kar udari!"

"Zini še eno tako besedo, pa jo boš dobil po grbi..."

"Kako pa veš, da je utonila?"

"Vem," je pritrdil. "Pa ni moja krivda."

"Zakaj pa jo odrivaš name?" mu je opomel.

"Čemu pa šariš okrog kolibe?"

"Zato, ker nisi prišel k 'Zamoreu'..."

"Rekel sem ti, da sem že na poti... Pojdiva in nikar ne sitnari."

Zavila sta v predmestje proti "Zamoreu". Tam sta naročila žganja, zakaj noč je bila hladna. Pijača ju je naglo ogrela.

Štucu je zlezla glava na prsi.

"Ali je res mrtva?" ga je vprašal prav zaupno.

"Tovariš je prikimal komaj vidno.

"Kako pa veš? Kje si jo našel?"

"Med koli pod kolibo..."

Čink se je zganil. Zanimalo ga je, kako jo je našel.

"Po naključju," mu je odgovoril.

"Mrtvo?"

"Pa veš, da je ona?" je hotel dognati.

"Poznam jo po obleki. Najbolj značilno je ogrinjalo..."

"Kdo se je neki tako daleč izpozabil?" Činku se je zasmilila uboga žrtev.

"Jaz nisem položil nanjo mezinca. Res mi je bilo naročeno, naj jo opazujem. Nisem pa imel moralnega namena..."

"Sama ni skočila v vodo. Jaz bi zadevo javil oblastvu."

"Saj nisem neumen. Ako porečem, da nisem kriv, mi ne bodo verjeli. Ne bom se podajal v nevarnost."

"Dekline bodo iskali. In če jo najdejo pri tebi..."

"Poskrbel bom, da se to ne bo zgodilo."

"Kam jo boš pa spravil?" Čink je hotel vse izvedeti.

"Počakaj, da premislim," mu je odvrnil.

"Le premisli. Nočem te motiti." Čink je izpil ter se kratko poslovil.

(Dalje prih.)

MANIFESTACIJA JUGOSLOVANOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

Za tem je bil predstavljen v imenu slovenskih bratskih organizacij g. Jožef Zalar, gl. tajnik KSKJ. iz Joliet, ki je v lepih besedah pozdravil vse navzoče, nato pa pojasnil, da Slovenci smo se organizirali in poverili vodstvo pomožne akcije zastopstvom svojih bratskih podpornih organizacij, iz katerih se je izbral in organiziral poslušajoči odbor, ki čaka, da se enaki odbor organizira tudi med Hrvatimi in Srbi, nakar se bo izvolil skupni centralni Jugoslovanski odbor. V imenu Slovencev je dejal, da ne more izraziti v ta namen nič boljšega, kakor so izrazili v svoji resoluciji zastopniki slovenskih organizacij, in je nato prečital shodo slovensko resolucijo, ki so jo sprejele vse slovenske bratske podporne organizacije in katera je že bila objavljena v vseh slovenskih listih. Resolucijo je shod z velikim odobravanjem sprejel. V imenu Srbskega narodnega saveza je govoril zelo ognjevit g. Stepanović, ki je pojasnil, kako se Srbi pripravljajo za pomožno akcijo. Obsojal je barbarstvo početje nazivem in fašistov na jugoslovanski zemlji.

Lep in primeren govor je imel nato g. profesor John Zvetina, za njim znani srbski novinar g. John Palandačič.

Nato je nastopilo pevsko društvo "Branko Radičević", ki je zapelo "Lepa naša domovina" in "Naprej zastava Slave".

Za tem je bil predstavljen jugoslovanski generalni konzul Dr. Pero I. Cabrić iz Chicage, ki je nastopil burno pozdravljen. Po primernem pozdravu in nagovoru je g. konzul predstavil občinstvu glavnega govornika tega večera, jugoslovanskega poslanika Dr. Konstantina Fotića iz Washingtona, ki je navdušeno pozdravljen nastopil in imel daljši govor, v katerem je razlagal, kako so potekali dogodki pred in ob usodnem času napada na domovino. Občinstvo ga je napeto poslušalo. Obsojal je izdajalske Madžare in Bulgare, ki so oboji sklenili z Jugoslavijo ne-napadalne in prijateljske pogodbe. Madžari celo pogodbo "večnega prijateljstva" — a o prvi priliki so planili, kakor jastrebi na ubogo žrtev in ji zasadili nož v hrbet. Njegov govor je bil z navdušenjem sprejet.

Nato je še pelo hrvatsko pevsko društvo "Zora" in podkonzul Dr. Vukmirović je za tem prebral resolucijo, ki jo je shod soglasno sprejel, nakar je predsednik shoda g. Leo Jurjovec shod zaključil malo čez 11. uro zvečer.

Shoda se je udeležilo veliko tudi zunanjih gostov, kot iz Gary, Ind., Whitinga, Ind. Iz Jolietta smo videli med navzočimi znanega navdušenega srbskega rojaka in odličnega Jugoslavana g. Mike Radakovića in več drugih. Na shodu je bil navzoč tudi g. Frank Vraničar, nadzornik Ameriške bratske zveze iz Jolietta.

Shod je naredil na vse najboljše vtis in bo gotovo veliko pripomogel k boljšemu vzajemnemu sodelovanju med vsemi tremi jugoslovanskimi narodi.

J. M. Trunk:

Trenotno je: good-bye Jugoslavia! Jamranje ni na mestu, muziciranje o bodočnosti bi ne imelo smisla. Kritika bi utegnila še podvojiti gorje. Kloniti pa enako ni treba.

Danes se lahko zabeležijo posamezne epizode. Iz neke vasi — hrvaške ali srbske, ne vem — se je poročalo kot neki kuriozom, da ima tam prav vsak harmoniko in se oglašajo tam "vampi" noč in dan. Srečni ljudje, je bilo dostavljeno. Neki ljudje vse hvajilo, drugi vse grajajo. Videl sem, da je nekdo delal korajžo tu v Ameriki, češ, ne imejte za nas nobenega strahu, vse je O. K., kanoni so vsi predelani, zrakovplove prvovrstni, duh izboren, vse je utrjeno... bodite brez skrbi. Bahanje. Iz Jugoslavije je šlo vse v Nemčijo. Ze prej sem videl nekaj o nekih orglicah in harmonikah, ki prihajajo iz Nemčije za hrano. Vest iz tiste vasi bi potrevala, da ni bilo nobenih kanonov, pač pa so bile harmonike in neumno skakanje v teh časih. In zdaj je prišlo.

Robert St. John iz Chicage je poslal nekaj poročil. V Beogradu je bilo pri zračnih napadih ubitih do 10 tisoč ljudi. Nekaj kanonov so vlačili z volovi! Dobesedno pravi: "I say the Serbian army fought — because in traveling about I have seen many Croation deserters, and in the critical hours of the fighting official announced the Croats had revolted in the north." Dalje: "Heading toward the Adriatic from Sarajevo we reached Montenegro. Here we found army leaders putting down an abortive fifth column uprising. Traitors were lined up against a wall and shot."

Kritizirate lahko sami, slabo pa je tudi brez kritike.

Nikakor še ni dolgo od tega,

Najboljšo Garancijo Zavarovalnine Jamči Vam in Vašim Otrokom

Kranjsko-Slovenska Katoliška Jednota

Najstarejša slovenska podporna organizacija v Ameriki... Posluje že 47. leto.

Članstvo 37,000 Premoženje \$4,700,000

SOLVENTNOST K. S. K. JEDNOTE ZNAŠA 125.19%.

Če hočeš dobro sebi in svojim dragim, zavaruj se pri najboljši, poštenu in nadsolventni podporni organizaciji, KRANJSKO-SLOVENSKE KATOLIŠKE JEDNOTE, kjer se lahko zavaruješ za smrtne, razne poškode, operacije, proti boleznim in onemoglosti.

K. S. K. JEDNOTA sprejema moške in ženske od 16. do 60. leta; otroke pa takoj po rojstvu in do 16. leta pod svoje okrilje.

K. S. K. JEDNOTA izdaja najmodernejše vrste certifikate sedanje dobe od \$250.00 do \$5,000.00.

K. S. K. JEDNOTA je prava mati vdov in sirot. Če še nisi član ali članica te mogočne in bogate katoliške podporne organizacije, potrdi se in pristopi takoj.

Za pojasnila o zavarovalnini in za vse druge podrobnosti se obrnite na uradnike in uradnice krajevnih društev K. S. K. Jednote, ali pa na:

GLAVNI URAD
351-353 No. Chicago Street, Joliet, Illinois

ŠMARNICE

katero priporočamo oč. gg. duhovnikom, katoliškim družinam in posameznikom:

Evharistične Šmarnice	\$1.00
Lavretanske Šmarnice (Dr. J. Jerše)	1.00
Lepa si, Lepa si, Roža Marija (Vek. Skuhala)	1.00
Marija vzor krščanskega življenja (Dr. Fr. Krulje)	1.00
Na Sv. Goro (Dr. M. Brumat)	1.00
Marjeta Marija Alakok (Blaž Dvoršak)	1.00
Pozdravljena Kraljica (Dr. J. Jerše)	1.00
Rimske Šmarnice (Dr. M. Opeka)	1.00
Šmarnice Arškega Župnika	1.00
Šmarnice Marije Pomočnice (Dr. Fr. Knific)	.75
Znamenje na nebu (Dr. J. Jerše)	1.00

Naročilom je pridjati potrebni znesek. Ker imamo že nekatere izmed navedenih le po en ali dva izvoda, naj vsak omeni, za slučaj, da bi med tem, ko pride njegovo naročilo že iste pošle, katere izmed drugih Šmarnic želi, za slučaj, da ne bo onih več, ki jih naroča.

Knjigarna Amerikanski Slovenec
1849 W. Cermak Road, Chicago, Illinois

Listen to

PALANDECH'S YUGOSLAV-AMERICAN RADIO BROADCAST

Every Saturday, 1:30 to 2:30 P.M.

STATION WHIP
1480 kilocycles
(First Station on Your Dial)

Featuring a program of **Yugoslav Folk Music**

DR. JOHN J. SMETANA
OPTOMETRIST

Pregleduje oči in predpisuje očala
23 LET IZKUŠNJE

1801 So. Ashland Avenue
Tel. Canal 0523

Uradne ure: vsak dan od 9. zjutraj do 8:30 zvečer.

Društvo sv. Jožefa
št. 53, KSKJ, Waukegan, Ill.

41. leto pri K. S. K. Jednoti. Društvene seje se vršijo vsako drugo nedeljo ob 9:30 zjutraj, v šolski dvorani.

Vsak slovenski katoličan, odrasel in mladi, naj pristopi k naši napredni K. S. K. Jednoti.

Skupno društveno imetje znaša nad \$21,500.00. Članstvo šteje 540 članov (ic).

Za nadaljnja pojasnila obrnite se na društveni odbor:

John Miks, predsednik
Joseph Zorc, tajnik
1045 Wadsworth Ave., North Chicago, Ill.
Joseph Petrovic, blagajnik.

SVOJI K SVOJIM!

Slovenci, slovenska društva in slovenska podjetja, naročajte svoje tiskovine vedno le v slovenski tiskarni. — Naša tiskarna izdeluje vse tiskovine za posameznike, društva in druge, LIČNO in POCENL.

TISKARNA AMERIKANSKI SLOVENEK
1849 West Cermak Road, Tel. Canal 5544 Chicago, Illinois

MICHAEL TRINKO IN SINOVI
PLASTERING and PATCHING CONTRACTORS
(Pleskarji in popraviljači ometa in sten)

2114 West 23rd Place, Chicago, Illinois
Telefon Canal 1090

Kadar imate za oddati kako pleskarsko (plasterers) delo, pokličite nas in vprašajte nas za cene. Nobene zamere od nas, če daste delo potem tudi drugim. Priporočamo se pa, da daste nam kot Slovincem priliko, da podamo naše cene za delo. Pleskarska dela vršimo točno in za iste jamčimo.